

สรุปข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนและช้างป่า

บริเวณแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีส่วนร่วม

ครั้งที่ ๒ วันอาทิตย์ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ณ องค์การบริหารส่วนตำบลวังหมี อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

.....

หัวข้อการประชุม : บทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และจัดการช้างป่า บริเวณแนวเขตอุทยาน -
แห่งชาติเขาใหญ่ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังหมี

๑.อดีตและปัจจุบันของช้างป่าบริเวณแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

อดีต

- ปี ๒๕๑๐ เริ่มเห็นช้างป่าลงมาในพื้นที่ชุมชนในบางพื้นที่
- หมู่บ้านวังไผ่ทอง พบช้างป่าครั้งแรกในปี ๒๕๔๘ มาช่วงฤดูหนาวประมาณเดือนพฤศจิกายน เข้ามาในหมู่บ้านวังไผ่ทองและพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อกินพืชเกษตร เช่น ข้าวและข้าวโพด
- ปี ๒๕๕๒ มีช้าง ๔ ตัวลงมากินพืชเกษตร เช่น อ้อย มันสำปะหลัง และข้าวโพด
- ปี ๒๕๕๔ พบช้างป่าเข้ามาในพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ ๑-๒ ตัว
- ปี ๒๕๕๕ พบช้างป่าเริ่มเพิ่มจำนวนเป็น ๖-๘ ตัว
- ปี ๒๕๕๖ ช้างป่าเริ่มเข้ามาสร้างความเสียหายในหมู่บ้านมากขึ้น เนื่องจากรู้ว่าคนไม่ทำอันตรายและมีแหล่งอาหาร โดยเข้ามาสร้างความเสียหายแก่พืชเกษตร เช่น ขนุน, มะม่วง, มะพร้าว, ไม้ และข้าวโพด

ปัจจุบัน

- ปี ๒๕๕๖ ช้างป่าลงมากินข้าวโพด ประมาณ ๗ ไร่ ในหมู่ ๑๒ บ้านสันกำแพง และหมู่ ๕ บ้านคลองสะท้อน
- ปี ๒๕๕๗ ช้างได้ลงมาทำลายพืชผลทางการเกษตรอย่างรุนแรง ประมาณ ๖-๗ ตัว พืชที่เสียหายได้แก่ ข้าวโพด อ้อย,มันสำปะหลัง มะพร้าว กล้าย และขนุน

- ปี ๒๕๕๘ ชุมชนได้เริ่มมีมาตรการป้องกันภัยด้วยตนเอง เช่น จุดประทัดไล่ ซึ่งอาจทำอันตรายแก่ข้างป่า
- ปี ๒๕๕๙ ชุมชนได้ลดการทำการเกษตรกรรมลงเพราะขาดทุน เนื่องจากได้รับความเสียหายจากข้างป่าและสัตว์ป่าอื่นๆ
- ปัจจุบันข้างป่าจำนวนมากออกมาหากินนอกแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และยังพบว่าข้างป่าจำนวนหนึ่ง อาศัยพักนอนในบริเวณป่าชุมชน ไม่กลับเข้าป่าเขาใหญ่ ทำให้ง่ายต่อการออกมาหากินในพื้นที่หมู่บ้าน
- นอกจากข้างป่าที่เข้ามาทำลายพื้นที่เกษตรของชาวบ้านแล้ว ยังมีสัตว์ป่าอื่นๆอีก เช่น หมี, กระติง, หมูป่า และลิง

๒. บทบาท

๒.๑ ระดับชุมชนหรือภาคประชาชน จะทำอย่างไร

- แต่ละหมู่บ้านรวมกลุ่มกันในการผลักดันปัญหาข้าง คือ เป็นหูเป็นตาและแจ้งเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่พบข้างป่าออกนอกแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ รวมทั้งช่วยกันผลักดันข้างป่าให้กลับเข้าป่า
- จัดสรรงบประมาณท้องถิ่นในการช่วยเหลือชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง
- หมู่บ้านวังไผ่ทอง หมู่ ๒๑ ได้มีการจัดประชุมเรื่องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- หมู่ ๕, หมู่ ๑๒ เสนอให้มีการปลูกต้นไม้เป็นรั้วกันข้าง เช่น ต้นตำแยข้าง และสนใจการเลี้ยงผึ้งกันข้างป่าในพื้นที่ที่ติดกับแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- ชุมชนบางแห่งเริ่มเปลี่ยนพืชเกษตร คือเปลี่ยนไปปลูกพืชที่ข้างไม่กิน เช่น พริก ขิง ข่า หรือไม้ที่มีขนาดใหญ่
- เปลี่ยนอาชีพจากเกษตรกรรมเป็นเลี้ยงสัตว์ หรือการทำโฮมสเตย์และรีสอร์ท
- ใช้ข้างบ้านผลักดันข้างป่า โดยชุมชนที่มีจิตอาสาร่วมกับภาครัฐ
- จัดตั้งอาสาสมัครป้องกันข้างป่า เช่น จัดทำทิวคูดูข้างป่า
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้างป่า

๒.๒ ระดับนโยบายหรือภาครัฐจะส่งเสริมหรือสนับสนุน อย่างไร

- หน่วยงานรัฐไม่มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหา อยากให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาท และกำหนดมาตรการที่ได้ดัดขาด
- ศูนย์ศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติทางบก จังหวัดนครราชสีมา ควรดำเนินโครงการและติดตามผลอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม
- ให้หน่วยงานท้องถิ่นแก้ไขปัญหาผลกระทบจากสัตว์ป่าที่ออกนอกพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เข้ามาสร้างความเสียหายแก่ชุมชน โดยถือว่าเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างหนึ่ง ที่เกิดจากสัตว์ป่าเพื่อขอ ค่าชดเชยความเสียหายให้แก่ชาวบ้าน
- จัดเจ้าหน้าที่ดูแลและชุดเฝ้าระวัง หรือตั้งคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง
- ให้อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทำแนวกันช้างป่ารอบแนวเขตอย่างถาวร

๓. กิจกรรมที่จะทำร่วมกันจะอย่างไร ทั้งเรื่องเร่งด่วนที่ทำได้เลยและระยะยาวที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณดำเนินการ

๓.๑ ระยะสั้น

- การติดต่อประสานงานแจ้งเหตุ สามารถแจ้งได้ที่
 - เจ้าหน้าที่หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (วังหมี) ชื่อคุณวันชัย เบอร์โทร ๐๙๒-๙๕๘-๑๘๖๔
 - อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เบอร์โทร ๐๘๖-๐๙๒-๖๕๓๑
 - ผู้ช่วยหัวหน้าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ที่รับผิดชอบพื้นที่ ชื่อผู้ช่วยโกด์ เบอร์โทร ๐๘๘-๓๔๒-๓๐๘๘
 - องค์การบริหารส่วนตำบลวังหมี เบอร์โทร- ๐๔๔-๒๔๙-๑๕๖ และ ๐๘๖-๒๕๔-๔๓๗๗
- จัดตั้งคณะทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อประสานงานให้ความช่วยเหลือ ในกรณีที่ช้างป่าออกนอกแนวเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เข้าไปสร้างความเสียหายแก่ชุมชน โดยให้ หน่วยงานของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาแผงม้า และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึง หน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับประชาชนในพื้นที่

- ให้จัดตั้งฐานปฏิบัติการขับไล่ช้างป่า บริเวณพื้นที่แนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ กับพื้นที่ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่า โดยให้เจ้าหน้าที่และประชาชนร่วมกันในการผลักดันช้างป่ากลับเข้าสู่พื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยเฉพาะในช่วงฤดูเพาะปลูกถึงฤดูเก็บเกี่ยว

๓.๒ ระยะยาว

- เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีการติดตามและดำเนินงานในกรณีที่ช้างป่าเข้ามาในพื้นที่เขตชุมชนอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม

- ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าพื้นที่ในการทำเกษตร ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ จึงอยากให้ภาครัฐมีแนวทางแก้ไขเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนอย่างครอบคลุมทุกพื้นที่

- ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกพืชกันช้างป่าหรือต้นไม้ใหญ่ เพื่อทำแนวกันช้างป่าออกนอกเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ หรือป้องกันไม่ให้ช้างป่าเข้ามาในพื้นที่เกษตร โดยรัฐช่วยสนับสนุนต้นไม้ (อยากให้ภาครัฐสนับสนุนต้นไม้ในการปลูกเป็นแนวรั้วกันช้าง โดยที่ใช้ต้นไม้ที่โตพอประมาณ ไม่ใช่กล้าไม้) หรือเงินทุนซื้อต้นไม้ เช่น ต้นยางนา ไม้หนาม และต้นตำแยช้าง เป็นต้น

- สร้างแหล่งน้ำและปลูกพืชอาหารสัตว์ป่าเพิ่มในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริเวณที่มีช้างป่าพักอาศัย

- ทำแนวกันช้างป่าถาวร โดยออกแบบให้เหมาะสมเพื่อการท่องเที่ยว เช่น รั้วต้นไม้ กำแพง คูกันช้าง และทางจักรยานรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

- จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายจากช้างป่า